

ιδιωμ. γραμματικό Τσακων. (Πραστ.) γραμμακικό Τσακων. (Μέλαν. Πραστ. Τυρ.) Θηλ. γραμματικιά Παξ. γραμματικέσσα Πόντ. (Ίνέπ. Κερασ. Κοτύωρ. "Οφ. Τραπ.) Πληθ. γραμματιτσοί "Ιος γραμ-ματιτθοί Κάλυμν. Κώς Μεγίστ. Πάτμ. Σύμ. Ρόδ. Τήλ.

Τὸ Βυζαντ. οὐσ. γ ρ α μ μ α τ ι κ ὁ ς, τὸ ὅπ. ἐξ οὐσιαστικοποιήσεως τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. γ ρ α μ μ α τ ι κ ὁ ς.

1) Ὁ γραμματεὺς, ὁ γραφεὺς δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ γραφείου κοιν. καὶ Πόντ. (Ίνέπ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. "Οφ. Τραπ.) Τσακων. (Μέλαν. Πραστ. Τυρ.): Ὁ γραμματικός τῆς Κοινότητος σύνθηθ. Νὰ σοῦ δώσῃ ἓνα χαρτὶ ὁ γραμματικός Εὐβ. (Βρύσ.) Νὰ ζᾶρε τὸ γραμμακικὸ νὰ ντὶ δῇ τὸ χαρτὶ (νὰ πᾶς στὸν γραμματικὸ νὰ σοῦ δώσῃ τὸ χαρτὶ) Μέλαν. Ὁ δάσκαλε ἐνι γραμμακικὸ αὐτόθ. Πάν-νε 'ς τὸν γραμ-ματικὸν νὰ σοῦ βγάλῃ ἓναμ βιστοποιητικὸ Κώς. Θὰ στρέξουν ἑραπέζια γιὰ νὰ φᾶνε παπῶδοι, ψάρτες, δημάρτθοι, γραμ-ματιτθοί (θὰ στρέξουν=θὰ στρώσουν, θὰ ἐτοιμάσουν) Τήλ. Εἶνι γραμματικός τοῦ δισπότ' Μακεδ. (Σισάν.) Κατέεις κεινονὲ τὸ Μαθιὸ πού 'κανε 'ς τὴ χώρα τὸ γραμματικό; (κατέεις=γνωρίζεις) Δ. Κρήτ. "Ἦτανε μινὰ πέτρα καί, 'φόντα θέλανε νὰ ποῦνε τίποτα ὁ πρόεδρος ἢ ὁ γραμματικός γιὰ οὐλο τὸ χωριό, καθότανε πάνου καὶ ὕστερις τὸ 'λεγε νὰ ντ' ἀκούσῃ οὐλο τὸ χωριὸ Πελοπν. (Δίβρ.) Ὁ κύρης ἀτες ἦτονε γραμματικός 'ς τὸ κονάκι (=διοικητήριον) Οἶν. Ὁ Γιάννε 'ς σὸ μαγαζὶ γραμματικός ἐνι, 'ς σὸ πούλεμαν ἀπάνου 'κ' ἐνι (ὁ Γιάννης εἶναι γραφεὺς εἰς τὸ μαγαζὶ, δὲν εἶναι ἐπὶ τῆς πωλήσεως) αὐτόθ. Μπορεῖ νὰ εἶνι κανὲ πρᾶμα πού νὰ ξέχασι ἢ γραμματ'κὸς νὰ τοῦ πιράσ' 'ς τοῦ τεφτέρ' Θράκ. (Αἶν.) || Φρ. Καλὸς γραμματικός! (εὐχή) Πελοπν. (Οἶν.) || Αἶνιγμ.

Κέρατα φορεῖ, | βόγδι 'ἐν εἶναι,
σαμάρι ἔχει, | γαιδούρι 'ἐν εἶναι,
προβατεῖ τσαὶ γράφει, | γραμ-ματικός 'ἐν εἶναι
(=ὁ κοχλίας) Εὐβ. (Κουρ.) Τὸ αἶνιγμ. εἰς παραλλαγ. κ.ά. || Καθαρογλώσσ.

"Ασπρο χαρτὶ καὶ ξέξασπρο καὶ ξέξασπρο μελάνι
καὶ ξέξασπρος γραμματικός, ξέξασπρο γράμμα κάνει
Κρήτ. (Μεραμβ.) || "Ασμ.

Θωρεῖς τα δὰ τὰ λόγια μου πὼς βγαίνουν ἓνα - ἓνα,
σὰ δὲ γαλὸ γραμματικὸ ἀπὸν βαστᾶ τὴ βέννα
Κρήτ.

Γραμματικὲ κ' ἐπίσκοπε καὶ ψάλτη κι ἀναγνώστη,
πού 'γραφες γράμματα πολλὰ, δεφτέρια γιὰ τὴν Πόλῃ
"Ηπ. (ΡΙζοβ.)

Γραμματικὲ καὶ ψαλτικὲ καὶ ψάλτη κι ἀναγνώστη,
'ς τὸ φεγγαράκι κάθεσαι καὶ γράφεις κι ἀναγνώνεις,
Θεσσ. Τὸ ἄσμ. εἰς παραλλαγ. πολλαχ.

Τὰ δέργια τοῦ τσαμβουνιστιῇ, τὰ πέδ-δε του δαχτύλια
νὰ τὰ 'χαν οἱ γραμ-ματιτθοὶ νὰ τὰ 'καμναν god-dύλια
Κάλυμν.

Εἴχαμ παπ-πᾶδες δώδεκα, γραμ-ματικούς τριάντα
καὶ δγιάκους ἄλ-λδους δώδεκα καὶ 'γράφουν δὰ προυκιά
της

Κώς (Πυλ.)

Τὴ γόρη σου τὴν ὁμουργῇ γραμματ'κὸς τὴ θέλ',
μ' ἂν εἶνι κι γραμματ'κὸς πουλλὰ προικιά γυρεῖ
Λήμν.

Γραμματικός ἐκάθουνταν ἀπάνου σ' ἄσπρη πέτρα,
ἔγραφιν κι κοντύλιαζιν τριῶν χρονῶν μιλάρι
Μακεδ. (Δαμασκ.)

Τὰ ὄρη κἀνουνε βοσκούς καὶ τὸ κρασί δεκρῆδες
καὶ τὰ σκολειὰ γραμματικούς κ' ἢ λύρα μερακλῆδες
Κρήτ. (Μόδ.)

Μὰ μένα ἢ τυατέρα μου εἶν' ἥλιος καὶ φεγάρι,
γραμματικός τήνε 'γαπᾶ καὶ θέλει νὰ τὴ βάρη
"Ιος. Τὸ ἄσμ. εἰς παραλλαγ. κ.ά.

Δέκα γιαιοὶ νὰ στέκουνε καὶ δέκα μαθητᾶδες
καὶ δεκοχτὼ γραμ-ματικοὶ νὰ γράφουν δὸνς γιορᾶδες
(γιορᾶδες=πληγές) Κώς (Πυλ.) Τὸ ἄσμ. εἰς παραλλαγ. κ.ά.

Γιὰ νὰ νιοφτοῦν οἱ ἄνιφτοι, νὰ πιοῦν οἱ διψασμένοι,
νὰ βάλουν κ' οἱ γραμματικοὶ νερό 'ς τὸ καλαμάρι
(ἐκ μοιρολ.) Πελοπν. (Λακων. Μάν.)

Κερά μ', τὴ θυγατέρα σου, κερά μ', τὴν ἀκριβή σου
γραμματικός τὴ γύριψι κι ψάλτης νὰ τὴν πάρῃ
Θράκ. (Τσακίλ.)

Πάρτε με τσ' ἀνεβάστε με 'ς τοὺς οὐρανούς ἀπάνω,
γιὰ νὰ 'βρω τὸ γραμματικὸ πού γράφει τσ' ἀδιγράφει
Πελοπν. (Κάμπος Λακων.) 2) Ὁ ἐγγράμματος, ὁ μορφω-
μένος κοιν. καὶ Τσακων. (Μέλαν. Πραστ. Τυρ.): Ἀπὸ τοῦ
γραμμακιστοῦ νὰ φοξίζον (ἀπὸ τοὺς μορφωμένους νὰ φο-
βᾶσαι) Μέλαν. 3) Ὁ διδάσκων γράμματα, ὁ διδάσκαλος
Θράκ. (Αἶν.) 4) Ὁ σπουδαστής, ὁ μαθητὴς Εὐβ. ('Αγία
"Ανν. Στρόπον.) Νάξ. ('Απύρανθ.) : Γραμματ'κέ, καλὸν
πρόδου! (καλὴν πρόδου) Στρόπον. Καμένος γραμματι-
κὸς πού 'ναι κ' εὐτός! "Εχω τότε πὼς δὲν ἤξερει νὰ βγάλῃ
τὸ μάτι του (=εἶναι δύσνους) 'Απύρανθ. 5) Ὁ εἰσπράκτωρ
τῶν δημοσίων φόρων Λυκ. (Λιβύσσ.) 6) Ὁ δευτερός ἢ τρί-
τος πλοίαρχος τοῦ ἐμπορικοῦ πλοίου 'Αθῆν. 'Αντικύθ. 'Ερεικ.
Κέρκ. Μαθράκ. 'Οθων. Παξ. 7) Ὁ ἐπιστάτης ἐπαύλεως
Μακεδ. (Καταφύγ.) 8) Ὁ ἰχθύς 'Ιουλις ἢ τουρκικὴ (Iulis
turcica) τῆς οἰκογ. τῶν 'Ιουλιδῶν (Iulidae) Αἶγιν. Πελοπν.
(Μεγαλοχ.) Πόρ. Συνών. εἰς λ. γ ρ α β α ν ᾱ ς. 9) Τὸ
πτηνὸν Σπίζα ἢ ἀκανθοφάγος (Fringilla carduelis) τῆς
οἰκογ. τῶν Σπιζιδῶν (Fringillidae) Σκυρ. Συνών. εἰς λ.
γ ρ α μ μ α τ ι κ ι.

'Η λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Γραμματικός καὶ ὡς κύριον ὄν. Θράκ.
(Μάδυτ.), ὡς ἐπών. 'Αθῆν. Α. Ρουμελ. (Φιλιπούπ.) "Ανδρ.
'Αντίπαξ. Κέρκ. Μακεδ. (Ρητίν. Ροδολίβ.) Παξ. Σίφν.
Φοῦρν. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γραμματικοῦ τοῦ,
"Ανδρ. (Κόρθ.) Εὐβ. (Κουρ.) Κρήτ. Κύθηρ. Πελοπν. ('Ανδρί-
τσ.) Γραμματ'κού "Ηπ. (Κόνιτσ.) Τήν. (Πύργ.) Γραμματικὸ
τό, 'Αττικ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Πελοπν. ('Αρκαδ. "Ηλ.
Κερπιν.) καὶ ἐξ ἐγγράφου τοῦ ἔτους 1166 Στερελλ. (Φωκ.)

γραμματικούδα ἢ, Πελοπν. (Οἶν.)

'Εκ τοῦ οὐσ. γ ρ α μ μ α τ ι κ ὁ ς καὶ τῆς ὑποκορ. κκ-
ταλ. -ο ὅ δ α.

Τὸ πτηνὸν Σπίζα ἢ ἀκανθοφάγος (Fringilla carduelis)
τῆς οἰκογ. τῶν Σπιζιδῶν (Fringillidae). Συνών. εἰς λ.
γ ρ α μ μ α τ ι κ ι.

'Η λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Γραμματικούδα καὶ ὡς κύρ. ὄν.
Θράκ. (Αἶν.) Λήμν.

γραμματικούδι τό, Εὐβ. (Αἰδηψ.) Κέρκ. ('Αργυρᾶδ.
κ.ά.) Πελοπν. (Οἶν.) — Γ. Βλαχογιάνν., Μεγάλ. χρόν., 102,
Τὰ παλληκάρ., 8 — Λεξ. Γαζ. γραμματ'κούδ' Θεσσ. (Μηλ.
"Ολυμπ. Πήλ.) Θράκ. ('Αδριανούπ. Αἶν.) Λέσβ. Μακεδ.
("Αγιος Νικόλ. 'Αρν. Παρθεν. Σιτοχ. Χαλκιδ.) Σκυρ.
Στερελλ. (Παρνασσ.) γραμ-ματικούγι Εὐβ. ('Ανδρων. Κουρ.
Κύμ.) γραμμακικούδ' Λέσβ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γ ρ α μ α τ ι κ ὸς καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ο ὑ δ ι. Περὶ τοῦ τύπ. γ ρ α μ -μ α τ ι κ ο ὕ γ ι βλ. Σ. Καρατζ., Ὑποκορ. ἰδιώμ. Κύμ., 12 κ.έξ.

1) Ὁ διδασκόμενος τὰ γράμματα, ὁ μαθητὴς Θράκ. (Ἀδριανούπ. Αἰν.) — Γ. Βλαχογιάν., ἐνθ' ἄν.: Τὰ γραμματ'κούδια πααίνουν μὴ τίς τουρβάδεις 'ς τοῦ σκουλεῖο Ἀδριανούπ. "Ελα ἰδῶ καὶ σὺ, γραμματικούδι, νὰ ἰδῶ τί κρύβεις 'ς τὴ φλοκάτα σου Γ. Βλαχογιάν., Μεγάλ. χρον., 102. β) Ὁ παῖς ὁ βοηθῶν τὸν ἱερέα εἰς τὰς ἱεροτελεστίας Θεσσ. (Ὀλυμπ.) Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ. κ.ά.) Στερελλ. (Παρνασσ.): Ἄσμ.

Σηκῶσον ἀπάνον, δέσποτα, καὶ μὴ βαριοκοιμᾶσαι, οἱ ἐκκλησιῆς ἀνοίξανε, τὰ μαναστήρια ψέλνουν καὶ τὰ γραμματ'κούδια σου γιὰ σένα παραδέρουν Παρνασσ.

Τὰ μοναστήρια σήμαναν κ' οἱ ἐκκλησιῆς διαβάζουν καὶ τὰ γραμματ'κούδια σου ψάλλουν τὸ Κύρι' ἐλέησον Ὀλυμπ. γ) Ὡραῖος παῖς Μακεδ. (Ἀρν.) 2) Τὸ πτηνὸν Σπίζα ἢ ἀκανθοφάγος (Fringilla carduelis) τῆς οἰκογ. τῶν Σπιζιδῶν (Fringillidae) Εὐβ. (Αἰδηψ. Ἀνδρων. Κουρ.) Θεσσ. (Μηλ. Πήλ.) Μακεδ. (Ἀγιος Νικόλ. Ἀρν. Παρθεν. Σιτοχ. Χαλκιδ.) Σκῦρ.—Λεξ. Γαζ. Συνών. εἰς λ. γ ρ α μ α τ ι κ ι. β) Ὁ νεοσσὸς τοῦ ἀνωτέρω πτηνοῦ Εὐβ. (Κύμ.) Πελοπν. (Οἶν.) Σκῦρ.

γραμματικούδουλλο τό, Πελοπν. (Οἶν.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γ ρ α μ α τ ι κ ο ὕ δ ι καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -π ο υ λ λ ι.

Ὁ νεοσσὸς τῆς Σπίζης τῆς ἀκανθοφάγου. Συνών. γ ρ α μ α τ ι κ ο ὕ δ ι 2β.

γραμματικωσύνη ἡ, Πόντ. (Κερασ.) γραμματικω-σύνᾱ Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γ ρ α μ α τ ι κ ὸς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ω σ ὕ ν η.

Τὸ ἔργον τοῦ γραμματέως ἐνθ' ἄν.

γραμματιλίκι τό, Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Δίβρ. Κίτ. Μάν.) γραμματ'λίκι Μακεδ. (Ἀγιος Νικόλ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γ ρ α μ α τ ῆ ας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -λ ι κ ι, ἢ ὅπ. ἐκ τῆς Τουρκ. -l i k.

1) Τὸ ἀξίωμα τοῦ γραμματέως τῆς κοινότητος Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Δίβρ. Κίτ. Μάν.): Τοῦ γραμματικιοῦ πού τοῦ ὄνταν εἶν' ἡ ἀνευδάριση πῶχει (ἀνευδάριση=εὐχαρίστησις) Ἀπύρανθ. Τώρα ἔχει τὸ γραμματιλίκι, δὲ γάνει ἄλλη δουλειὰ Κίτ. Μάν. Τοῦ ὄνκε ὁ πρόεδρος τὸ γραμματιλίκι καὶ κᾶτι παίρνει αὐτόθ. Μὲ τὸ γραμματιλίκι ἔζησε τὴ φανερίᾱ του Δίβρ. 2) Γενικῶς ἡ ἐπαγγελματικὴ ἀποκατάστασις μορφωμένου ἀτόμου Μακεδ. (Ἀγιος Νικόλ.): Φρ. Καλὰ γραμματ'λίκια! (εὐχὴ).

γραμμάτιο τό, λόγ. κοιν. γραμμάτιον πολλαχ. βόρ. ἰδιωμ.

Ὑποκορ. τοῦ οὗς. γ ρ ᾱ μ α.

Ἐγγραφὸς ὁμολογία ὀφειλῆς χρηματικοῦ ποσοῦ λόγ. κοιν.: Τραπεζικὸ - ἐμπορικὸ - ἐντοκο γραμμάτιο λόγ. κοιν. Δό μ' δαῖ' κα' ἕνα κατουστάρ' κου κι θὰ σὶ κάμου γραμμάτιον Ἀλόνν. β) Μεταφ., ἀνύπανδρος κόρη, σκωπτικῶς πολλαχ.: Τί γίνεται; Τὰ ξόφλησες τὰ γραμμάτια; (τίς πάντρεψες τίς κόρες σου;) κοιν. Ἐχω δὐὸ γραμμάτια ἀκόμα Ἀλόνν.

γραμμάτισμαν τό, Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ α μ α τ ῖ ζ ω

Ἡ ἐκπαίδευσίς τινος ἐνθ' ἄν.: Τὸ γραμμάτισμαν ἂτ' πολ-λὰ ζόρ' ἔτον (ἡ ἐκπαίδευσίς του ἦτο πολὺ δύσκολος) Τραπ.

γραμματιστὸς ἐπίθ. Ρόδ. γραμμακιστέ Τσακων. (Μέλαν. Πραστ. Τυρ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ α μ α τ ῖ ζ ω.

1) Ὁ ἐγγράμματος Τσακων. (Μέλαν. Πραστ. Τυρ.): Τὸ ἔτῃνε γραμμακιστέ τσαὶ τὰ καμπζία σὶ γραμμακιστὰ (καὶ ἐκεῖνος ἐγγράμματος καὶ τὰ παιδιὰ του ἐγγράμματα) Ἐ-νὶ γραμμακιστέ, ἐνὶ ξέρου πρεσσὰ γράμματα (εἶναι γραμματισμένος, ξέρει πολλὰ γράμματα) Μέλαν. || Φρ. Ἀπὸ τοῦ γραμμακιστοῦ θὰ χάη ὁ κόσμος (ἀπὸ τοῦς γραμματισμένους θὰ χαλάσῃ ὁ κόσμος) αὐτόθ. Συνών. γ ρ α μ α τ ι κ ὸς 2, σ π ο υ δ α σ τ ῆς. 2) Σχεδιασμένος Ρόδ.: Γραμματιστὰ πλουμὰ (σχεδιασμένα ποικίλματα).

γραμματοκιβώτιο τό, λόγ. κοιν.

Ἐκ τῶν οὗς. γ ρ ᾱ μ α καὶ κ ι β ῶ τ ι ο.

Κιβώτιον ταχυδρομείου ἢ οἰκίας εἰς τὸ ὅποιον τοποθετοῦνται αἱ ἐπιστολαὶ κοιν.

γραμματοκομιστής ὁ, λόγ. πολλαχ.

Ἐκ τῶν οὗς. γ ρ ᾱ μ α καὶ κ ο μ ι σ τ ῆς.

Ὁ ταχυδρομικὸς διανομεὺς πολλαχ.: Ἐρχεται ὁ γραμματοκομιστής. Δὲ δόνε ρωτᾶς νὰ μὴν ἔχωμε κἀένα γράμμα; Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Κάθε δεύτερη μέρα περνᾶ ὁ γραμματοκομιστής αὐτόθ. Ἐκα νὰ ἰδῶ τὸ γραμματοκομιστή, μὴν ἔχω κἀνα γράμμα ἀπὸ τὴ δνχατέρα μου (ἔκα = στάσου) Πελοπν. (Γαργαλ.)

Συνών. δ ι α ν ο μ ῆ ας, τ α χ υ δ ρ ὀ μ ος.

γραμματόσημο τό, λόγ. κοιν. γραμματόσημον πολλαχ. βορ. ἰδιωμ. γραμματόσ' μου πολλαχ. βορ. ἰδιωμ. Πληθ. γραμματοσήματα ἐνιαχ.

Ἐκ τῶν οὗς. γ ρ ᾱ μ α καὶ σ ῆ μ α.

Τὸ ἐπὶ τῶν ταχυδρομουμένων ἀντικειμένων, ἐπιστολῶν, ἐπιταγῶν ἢ δεμάτων ἐπικολλώμενον κινητὸν ἐνσημον, τὸ ἔχον διαφόρους παραστάσεις καὶ ἀναγεγραμμένην ἐπ' αὐτοῦ τὴν χρηματικὴν ἀξίαν λογ. κοιν.: Βάζω-κολλάω γραμματόσημο 'ς τὸ γράμμα. Μαζεύω γραμματόσημα. Ξεκόλλησε τὸ γραμματόσημο. Γράμμα χωρὶς γραμματόσημο. Γραμματόσημο σφραγισμένο — ἀσφράγιστο — ξένο — Ἑλληνικὸ κοιν. Νὰ βάλ'ς γραμματόσημον 'ς τοῦ γράμμα Στερελλ. (Ἀχυρ.) Κολλᾶ τὰ γραμματόσημα μὲ τὴ γλῶσσα του Πελοπν. (Κίτ. Μάν.)

γραμματούδι τό, Μακεδ. (Ἐπανωμ. κ.ά.) γραμματούδιν Κύπρ. γραμματούιν Κύπρ. γραμματούγι Εὐβ. (Ἀνδρων.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γ ρ ᾱ μ α καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ο ὑ δ ι.

1) Βραχεῖα ἐπιστολὴ Κύπρ. Συνών. γ ρ α μ α τ ᾱ κ ι 3.

2) Κατὰ πληθ., αἱ ὀλίγαι γραμματικαὶ γνώσεις, ἡ μικρὰ μόρφωσις Κύπρ. Μακεδ. (Ἐπανωμ. κ.ά.): Ἐπρεπεν νὰ ἔξερα δκγὸ γραμματούδκια τὸ ἔθωρούσατέ με, δκιαόλοι! Κύπρ. Συνών. γ ρ α μ α τ ᾱ κ ι 4. 3) Τὸ πτηνὸν Σπίζα ἢ ἀκανθοφάγος (Fringilla carduelis) τῆς οἰκογ. τῶν Σπιζιδῶν (Fringillidae) Εὐβ. (Ἀνδρων.) Συνών. εἰς λ. γ ρ α μ α τ ι κ ι.

